

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-3-60 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 04-71/1031-256
Karar Tarihi : 11.11.2004

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Murat GENCER, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖRLER: Yüksel KAYA, Osman Tan ÇATALCALI

C. BİLDİRİMDE

20

BULUNAN : - Tiger Export Pte Ltd
Temsilcisi: Tubay Danışmanlık Ltd
Sağlık Sok. No: 30/5 06420 Yenışehir ANKARA

D. TARAFLAR

: - Tiger Export Pte Ltd
#21-00 Alexander Point 438 Alexandra Road
SINGAPORE 119958

- Karagözoğlu Dış Ticaret ve Dayanıklı Tüketim Malları
Sanayi A.Ş.

30

Valikonağı Cad. No: 47/9 80820 Nişantaşı İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Tiger Export Pte Ltd. ile Karagözoğlu Dış Ticaret ve Dayanıklı Tüketim Malları Sanayi A.Ş. arasında akdedilen "Dağıtım Sözleşmesi"nin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4 ve 6. maddelerini ihlal etmediğine ilişkin menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

40

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 6.5.2004 tarih ve 2276 sayı ile intikal eden ve en son 25.10.2004 tarih ve 5918 sayı ile eksiklikleri tanımlanan başvuru üzerine 4054 sayılı Kanun'un 4, 5 ve 8. maddeleri ile 1997/2 sayılı Anlaşmaların, Uyumlu Eylemler ve Teşebbüs Birliği kararlarının Kanun'un 10. Maddesine göre Bildiriminin Usul ve Esasları Hakkında Rekabet Kurulu Tebiği'nin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 25.10.2004 tarih ve 2004-3-60/MM-04-YK sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu, 5.11.2004 tarih ve REK.0.07.00.00/232 sayılı Başkanlık Önergesi ile 04-71 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- 50
- Tiger Export Pte Ltd. (Tiger Export) ile Karagözoğlu Dış Ticaret ve Dayanıklı Tüketim Malları Sanayi A.Ş. (Karagözoğlu A.Ş.) arasında yapılan anlaşma uyarınca belirli bir bölgede münhasır bir distribütör atanması, distribütörün bölgesine sağlayıcının satış yapmasının yasaklanması, distribütöre getirilen rakip ürünleri üretmeme, satın almama, satmama, yeniden satışını yapmama yükümlülükleri gibi rekabeti sınırlayıcı hükümler içermesi nedeniyle anlaşmanın 4. maddeye aykırı olduğu ve talep edilen menfi tespit belgesinin verilemeyeceği,
 - anlaşmanın 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı
- 60 ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Pazara İlişkin Bilgiler

Bira pazarında 2003 yılı itibarıyla satış miktarları ve pazar paylarına Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1: 2003 yılı Satış Miktarları, Pazar Payları

Teşebbüs	Satış Miktarı (lt)	Pazar Payı
Efes Pazarlama ve Dağıtım Ticaret A.Ş.	610.000.000	%77,16
Bimpaş Bira ve Meşrubat Pazarlama A.Ş.	178.257.000	%22,55
Tekel/Alkollü İçkiler A.Ş.	2.278.000	%0,29
Karagözoğlu A.Ş.	(.....)	%(.....)
Toplam	790.594.705	%100,0

70

Yukarıdaki tabloda yer alan firmalara ilave olarak, 4.12.2003 tarihinde Antalya'da yerleşik Süral Otelcilik ve Turizm İşletmeleri A.Ş. tarafından Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu'ndan 10.000.000 litre üretim kapasitesine sahip tesis kurma izni alınmıştır. Bu teşebbüsün yanı sıra, Park Gıda ve Meşrubat San. ve Tic. A.Ş. de 13.035.000 litre kapasiteli bira üretim tesisi kurarak 2004 yılı Haziran ayında üretime geçmiştir. Bu teşebbüslerden ayrı olarak, Tütün, Tütün Mamulleri, Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu'ndan bir çok ithalatçı firma alkollü içki dağıtımını için izin almıştır.

80

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

90 Tiger Export ve Karagözoğlu A.Ş. arasında imzalanan anlaşmanın 1 numaralı ekinde, anlaşma konusu ürünler olarak 330 ml şişelerdeki Tiger birası belirtilmiş, ancak Tiger Export'un sözleşme hükümlerine göre başka ürünler de sağlayabileceği ifade edilmiştir. Anlaşmanın 1 numaralı ekinde yer alan "Ana Firma [Tiger Export] işbu sözleşme hükümlerine göre Distribütöre [Karagözoğlu A.Ş.] başka ürünler de sağlayabilir" hükmü ile tam olarak ifade edilenin Tiger marka bira dışında sağlanabilecek başka marka biralar olduğu, esasen "başka ürünler" ifadesinin "başka marka biralar" olarak anlaşılması gerektiği gönderilen eksiklik yazısında belirtilmektedir. Nitekim, aynı grup içindeki şirketlerin ana faaliyet konuları bira üretimi ve satışlarıdır.

Tiger Export ile Karagözoğlu A.Ş. arasında akdedilen dağıtım anlaşmasının değerlendirilmesinde ilgili ürün pazarı "bira pazarı" olarak tespit edilmiştir.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazarı

100 İlgili coğrafi pazar, anlaşma konusu ürüne ilişkin faaliyetlerin ülke genelini kapsayacak ölçüde öngörülmesi dikkate alınarak "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları" olarak belirlenmiştir.

H.3. Taraflar

H.3.1. Tiger Export Pte Ltd. (Tiger Export)

110 Tiger Export şirketi, Singapur yasalarına göre kurulmuş bir şirket olup, Singapur'da faaliyet göstermektedir. Şirketin bağlı bulunduğu grup bira sektöründe faaliyet gösteren Asia Pasific Breweries Ltd.'tir. Grubun bağlı olduğu nihai holding şirketi Fraser and Neave Ltd.'dir. Tiger Export şirketi grup bünyesinde üretilen biranın ihracatının koordinasyonunu yapmaktadır. Bu grup içinde yer alan ve bira üretimi ile iştigal eden şirketler ve faaliyet gösterdikleri coğrafi pazarlar sırasıyla South Pacific Brewery Limited – Papua Yeni Gine, Hainan Asia Pasific Brewery Company Limited - Çin, Cambodia Brewery Ltd.- Kamboçya, DB Breweries Limited – New Zealand, Hatay Brewery Limited – Vietnam ve Vietnam Brewery Limited – Vietnam'dır. Asia Pasific Breweries Ltd.'in 2002 ve 2003 yıllarındaki net satışı sırasıyla 120 1,095,663,000 \$ ve 1,261,133,000 \$'dır. Tiger Export şirketinin Yönetim Kurulu üyeleri Koh Poh Piong, Herman Petrus Paulus Maria Hofhuis, Vivek Chhabra, Christopher Edward Kidd ve Anthony Cheong'dan oluşmaktadır.

H.3.2. Karagözoğlu Dış Ticaret ve Dayanıklı Tüketim Malları Sanayi A.Ş. (Karagözoğlu A.Ş.)

130 2003 yılında 1.112.416.169.825 TL tutarında bira dahil alkollü içki satışı gerçekleştiren şirkette Seyit Karagözoğlu'nun %70, Ayşe Güneş Karagözoğlu ve Cüneyt Karagözoğlu'nun %15 hissesi bulunmaktadır. Şirketin Yönetim Kurulu Başkanı Seyit Karagözoğlu olup, Cüneyt Karagözoğlu ve Harun Özer

diğer yönetim kurulu üyeleridir. Asahi, Corona Extra ve Grolsch marka biraların ithalatını yapan şirketin bira üretimi bulunmamaktadır.

H.4. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.4.1. Anlaşmanın Niteliği

140 Başvuru konusu, Tiger Export ile Karagözoğlu A.Ş. teşebbüsleri arasında 1.1.2004 tarihinde imzalanan ve Tiger Export tarafından Türkiye'ye ihraç edilecek bira ürünlerinin Karagözoğlu A.Ş. tarafından münhasıran dağıtımına ilişkin bir dağıtım anlaşmasıdır. 1.1.2004 tarihinde imzalanan anlaşmaya göre anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihi taraflarca imzalandığı tarihten bağımsız olarak 1.12.2003 olup, taraflar daha önce sona erdirmediği taktirde anlaşma 30.9.2005 tarihinde sona erecektir.

H.4.2. Anlaşma Hükümlerinin İncelenmesi

150 Anlaşmaya taraf olan teşebbüslerden Tiger Export'un bağlı olduğu Asia Pacific Breweries Pte Ltd, bira üretimi ve dağıtımı ile uğraşmaktadır. Karagözoğlu A.Ş.'nin de dağıtım faaliyeti ile uğraştığı dikkate alındığında, bildirilen anlaşma dikey bir anlaşma olarak 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamındadır.

160 Anlaşmanın 1. fıkrasının B bendine göre; Türkiye'de alkollü içki pazarlamak ve dağıtmak isteyen Karagözoğlu A.Ş., Tiger Export tarafından belirli ürünler için münhasır distribütör olarak atanmak istemektedir. Ürünlerin tanımlandığı Ek-l'de, "Tiger birası"nın yanısıra yer alan "*Tiger Export işbu sözleşme hükümlerine göre Distribütöre başka ürünler de sağlayabilir*" ifadesi ile ilgili olarak Tiger Export temsilcisi tarafından yapılan, Ek-l'deki "başka ürünler" ifadesinin "başka marka biralar" olması gerektiği şeklindeki yazılı açıklama dikkate alındığında, anlaşma konusunun birayı kapsadığı anlaşılmaktadır.

170 Anlaşmaya göre, Türkiye olarak tanımlanan bölge için Karagözoğlu A.Ş. tek yetkili dağıtıcı (münhasır dağıtıcı) olarak atanmakta olup, Tiger Export bölge içinde başka bir kişi veya şirketi, distribütör veya temsilci olarak atamama yükümlülüğü üstlenmektedir. Buna ilave olarak, Tiger Export, ürünleri, kullanım veya yeniden satış için bölge içinde başka bir şirkete vermeme yükümlülüğü altına girmektedir. Bu hükümlerden anlaşıldığı üzere, Karagözoğlu A.Ş., Tiger Export tarafından Türkiye'de anlaşma konusu ürünler için münhasır distribütör olarak atanmaktadır. Anlaşmaya göre Karagözoğlu A.Ş., Türkiye dışında kalan ve Tiger Export'a veya Tiger Export'un diğer distribütörlerine tahsis edilmiş olan bölgelerde aktif satıştan (özellikle müşteri arama faaliyetlerinden, şube açmaktan veya depo tesis etmekten) kaçınma yükümlülüğü altına girmektedir. Anlaşmada, Türkiye dışında kalan ve Tiger Export'a veya Tiger Export'un diğer distribütörlerine tahsis edilmiş olan bölgeler, Tiger Export'un ürünlerin dağıtımı için bir kişiye veya kişilere doğrudan veya temsilci aracılığıyla tek veya münhasır hak tanımış olduğu yerler veya Tiger Export'un doğrudan kendisinin dağıtım yapmak için tedbir

180 aldığı yerler olarak tanımlanmaktadır. Literatürde münhasır hak (exclusive right) ve tek hak (sole right) birbirinden ayrılmaktadır. Münhasır hak, bir bölgede sadece bir kişinin yetkilendirilmesi, sağlayıcının bu bölgede aktif satış yapmaması ve bir başkasına da aktif satış yapma yetkisi vermemesini ifade etmektedir. Tek hak ise, bir bölgede tek bir yetkili dağıtıcı atanırken, sağlayıcının bu bölgede aktif satış yapma yetkisini saklı tutmasıdır. 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesine göre münhasır bölgelere aktif satışlar yasaklanabilir. Örneğin anlaşma uyarınca Türkiye'de münhasır olarak Karagözoğlu A.Ş.'nin atanmış olması nedeniyle Türkiye'ye Tiger Export'un veya Tiger Export'un yetkilendirdiği başka bölgelerdeki distribütörlerin aktif satışları yasaklanabilir. Ancak, Türkiye dışında özellikle distribütöre tek hak tanınan bölgelerde sağlayıcı olan Tiger Export'un da aktif satış yapma hakkı 190 olması nedeniyle münhasır bir bölgeden bahsedilemeyeceği için, Karagözoğlu A.Ş.'ye bu bölgelere aktif satış yapma yasağı getirilmesi, anlaşmaya 2002/2 sayılı Tebliğ'in sağladığı grup muafiyetinin uygulanmasını engelleyen bir durum olarak görünmektedir. Aynı şekilde Tiger Export'un "doğrudan kendisinin dağıtım yapmak için tedbirler aldığı yerler"e de Karagözoğlu A.Ş.'nin aktif satış yapmasının engellenmesi, "doğrudan kendisinin dağıtım yapmak için tedbirler aldığı yerler"ın münhasır olmaması halinde anlaşmayı grup muafiyetinin kapsamından çıkaracaktır. Ancak Türkiye dışındaki bölgelere aktif satış yapılmamasına ilişkin sınırlamanın Türkiye Cumhuriyeti 200 sınırları içinde etkisi olmadığı ve 4054 sayılı Kanun'un kapsamı dışında olduğunun kabul edilmesi nedeniyle, Türkiye dışındaki münhasır olmayan bölgelere aktif satışların yasaklanması, incelenen anlaşmayı 2002/2 sayılı Tebliğ'in sağladığı grup muafiyetinden çıkaracak bir niteliğe sahip değildir.

Anlaşma ile sağlayıcının münhasır distribütörlük ihdas etmesine karşılık olarak Karagözoğlu A.Ş.'ye, anlaşma konusu ürünleri Tiger Export dışında başka bir firmadan temin etmeme ve ürünlere rakip olan ürünlerin (Asya biraları ve ürünlerin marka konumlarıyla rakip olan ürünlerin) üretimi, satın alınması, 210 satışı veya yeniden satışını Tiger Export'tan önceden yazılı izin almadan yapmama ve bunlarla birleşen satış hedefleri gibi yükümlülükler getirilmektedir. Anlaşma ile getirilen ve rekabet etmeme yükümlülüğü olarak nitelendirilebilecek bu hükümler, anlaşmanın süresi belirsiz olmadığından ve 5 yılı da aşmadığından, 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygun olarak düzenlenmiştir.

Öte yandan, Karagözoğlu A.Ş., Tiger Export'un ticari markalarını, bölge içinde anlaşma süresince sadece anlaşma yükümlülüklerini yerine getirmek ve anlaşmadan kaynaklanan haklarını kullanmak üzere ürünlerle ilgili olarak, her zaman kullanma yetkisine sahip olmakta ve Tiger Export başkasına bu hakkı vermeme yükümlülüğü üstlenmektedir. Söz konusu markalar, anlaşma konusu 220 ürünlerin yeniden satımı ile doğrudan ilgilidir. Gerçekten markaların kullanımı, esas amacı bira dağıtımı olan anlaşma yükümlülüğünü yerine getirmek ve anlaşmadan kaynaklanan Türkiye sınırları içinde sadece Karagözoğlu A.Ş.'nin anlaşma konusu biraları dağıtması hakkının kullanımı ile sınırlandırılmıştır. Buna ilave olarak, markalara dair hükümler 2002/2 sayılı Tebliğ ile muaf tutulmayan sınırlamalarla aynı etkiye neden olacak nitelikte olmadığından

anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanmasını engelleyecek bir yapıya sahip değillerdir.

230 Sonuç olarak, anlaşma uyarınca belirli bir bölgede münhasır bir distribütör atanması, distribütörün bölgesine sağlayıcının satış yapmasının yasaklanması, distribütöre getirilen rakip ürünleri üretmeme, satın almama, satmama, yeniden satışını yapmama yükümlülükleri gibi rekabeti sınırlayıcı hükümler içermesi nedeniyle anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı olduğu dikkate alındığında, talep edilen menfi tespit belgesinin verilemeyeceği, ancak anlaşmanın 2002/2 sayılı grup muafiyetinden yararlanabileceği kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

240 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

Tiger Export Pte. Ltd. ve Karagözoğlu Dış Ticaret ve Dayanıklı Tüketim Malları Sanayi A.Ş. arasında akdedilen dağıtım anlaşmasına talep edilen menfi tespit belgesinin verilemeyeceğine, ancak anılan anlaşmanın 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına,

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.